

6. Kamu Maliyesi

Maliye politikası, 2018 yılının ilk yarısında uygulamaya koyulan tedbir ve teşviklerin yanı sıra, kamu tüketim ve özellikle yatırım harcamaları kanalıyla iktisadi büyümeyi desteklemiştir. Yatırım, istihdam ve ihracatı artırmaya yönelik olarak uygulanan teşvikler kapsamında yapılan harcamalar ve cari transfer giderlerindeki artışlar, yılın ilk yarısında bütçe açığının artmasına neden olmuştur. İktisadi faaliyette yılın ikinci yarısı için öngörülen yavaşlamanın vergi gelirleri üzerindeki muhtemel aşağı yönlü etkisine rağmen Eylül ayında kamuoyuna açıklanan Yeni Ekonomi Programında (2019-2021) faiz dışı kamu harcamalarında yapılacak tasarruflar yoluyla bütçe açığındaki artışın sınırlandırılacağı belirtilmiştir.

2018 yılının Ocak-Eylül döneminde, bütçe gelirlerinde gözlenen olumlu performansa karşın, faiz ve faiz dışı giderlerdeki artış sonucunda bütçe açığının geçen yılın aynı dönemine göre belirgin bir şekilde arttığı gözlenmektedir. Bununla birlikte, faiz dışı bütçe giderlerini kısmaya yönelik tedbirlerin yanı sıra vergi ve diğer bazı alacakların yeniden yapılandırılması, imar barışı ve bedelli askerlik kapsamında elde edilecek gelirlerin yılın geri kalan kısmında bütçe açığındaki artışı sınırlandırması öngörülmektedir.

Eylül ayında kamuoyuna açıklanan YEP’de sıkı para ve maliye politikalarının eş güdüm içerisinde yürütüleceği ve mali disiplinin dengelenme sürecinin en temel destekleyicisi olacağı belirtilmiştir. YEP’de öngörülen mali uyum, faiz dışı harcamaların GSYİH’ye oranının YEP dönemi boyunca kademeli olarak azaltılacağı ve vergi gelirlerinin GSYİH’ye oranının ise görece olarak ılımlı olmakla birlikte kademeli olarak artırılacağı bir çerçeve sunmaktadır (Kutu 6.1).

2017 yılında, iktisadi faaliyeti desteklemeye yönelik olarak uygulanan genişletici maliye politikasıyla birlikte artan kamu finansman ihtiyacı, büyük ölçüde iç borçlanma yoluyla karşılanmıştır; iç borç çevirme oranı yüzde 125,6 olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılının Ocak-Eylül dönemi itibarıyla, bütçe açığındaki artış ve net dış borçlanmadaki azalış büyük ölçüde iç borçlanmayla finanse edilirken, kamu mevduatı birikimleri de kısmen finansman ihtiyacının karşılanmasında kullanılmıştır. Bu dönemde iç borç çevirme oranı yüzde 107,6; dış borç çevirme oranı ise yüzde 43 olmuştur.

6.1 Bütçe Gelişmeleri

Merkezi yönetim bütçe dengesi, 2017 yılının Ocak-Eylül döneminde 31,6 milyar Türk lirası, 2018 yılının aynı döneminde ise 56,7 milyar Türk lirası açık vermiştir (Tablo 6.1.1). Bütçe gelirlerine kıyasla daha yüksek artış gösteren harcamaların etkisiyle bütçe açığı, geçen yılın aynı dönemine göre yükselmiştir. Borçlanma maliyetlerindeki yükselişin etkisiyle artan faiz giderleri bütçe açığını artıran diğer bir unsur olmuştur. Faiz dışı bütçe fazlasının geçen yıla göre bir miktar düşük olmakla birlikte ilk dokuz ayda fazla vermeye devam ettiği görülmektedir.

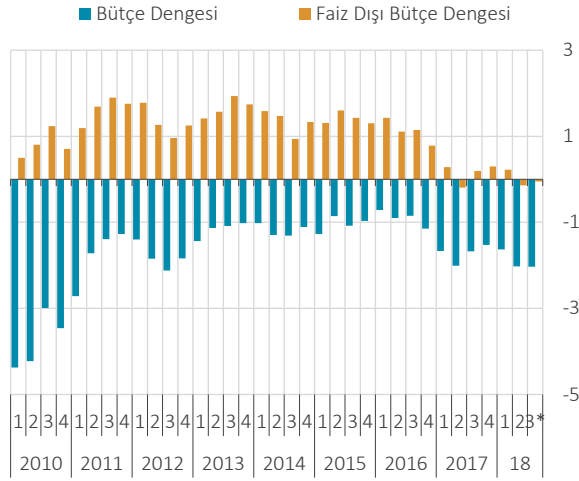
Tablo 6.1.1: Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri (Milyar TL)

	Ocak-Eylül 2017	Ocak-Eylül 2018	Artış Oranı (%)	Gerçekleşme/ Bütçe Hedefi (%)
Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	488,2	603,5	23,6	79,1
Faiz Giderleri	46,6	60,4	29,7	84,3
Faiz Hariç Bütçe Giderleri	441,6	543,1	23,0	78,6
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri	456,6	546,8	19,8	78,5
I. Vergi Gelirleri	385,3	459,4	19,2	76,6
II. Vergi Dışı Gelirler	71,3	87,5	22,7	89,8
Bütçe Dengesi	-31,6	-56,7	79,4	86,0
Faiz Dışı Denge	15,0	3,7	-75,3	63,9

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı.

2018 yılı Eylül ayı itibarıyla yıllıklandırılmış bütçe açığının GSYİH'ye oranının yüzde 2,0; faiz dışı bütçe dengesinin GSYİH'ye oranının ise yüzde -0,1 seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir (Grafik 6.1.1).

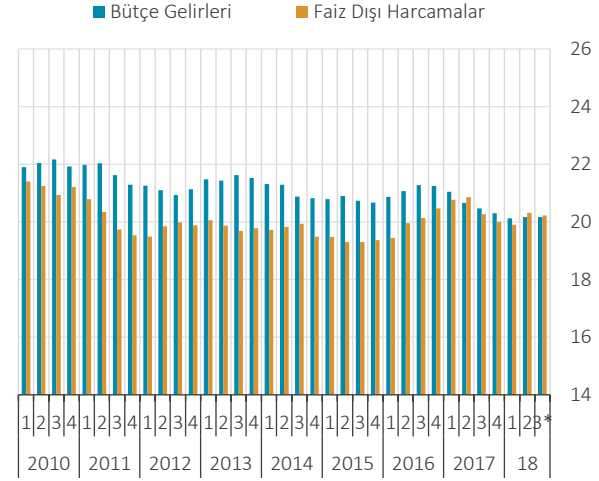
Grafik 6.1.1: Merkezi Yönetim Bütçe Dengeleri
(Yıllıklandırılmış, GSYİH'nin Yüzdesi)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı.

*Tahmin.

Grafik 6.1.2: Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri ve Faiz Dışı Harcamalar
(Yıllıklandırılmış, GSYİH'nin Yüzdesi)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı.

*Tahmin.

Merkezi yönetim faiz dışı bütçe harcamalarının GSYİH'ye oranının 2018 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla geçen yılın aynı dönemine göre hemen hemen aynı düzeyde kalarak yüzde 20,2 seviyesinde, Merkezi yönetim bütçe gelirlerinin GSYİH'ye oranının ise geçen yılın aynı dönemine göre bir miktar azalarak yüzde 20,2 düzeyinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir (Grafik 6.1.2).

Merkezi yönetim faiz hariç bütçe giderleri, 2018 yılının Ocak-Eylül döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 23 oranında artarak 543,1 milyar Türk lirası olmuştur (Tablo 6.1.2). Faiz dışı harcamalar içindeki en önemli kalem olan cari transferler 2018 yılı Ocak-Eylül döneminde yüzde 18,9 oranında sınırlı bir artış sergilemiştir. Haziran ve Ağustos aylarında emeklilere verilen bayram ikramiyesi ilk dokuz aylık dönemde cari transfer giderlerinde artışa neden olurken, 2017 yılının ilk üç ayına ilişkin sigorta prim ödemelerinin yılın son çeyreğine ertelenmesinden kaynaklanan baz etkisi nedeniyle sağlık, emeklilik ve sosyal yardım giderlerinin düşük bir artış kaydetmesi, cari transferlerdeki artışı sınırlamıştır. Hane halkına yapılan transferlerin yüksek artış hızı kaydetmesinde Kamu Özel İşbirliği (KOİ) projelerine yapılan transferlerin de etkili olduğu düşünülmektedir. Diğer yandan, kamu yatırımlarını gösteren sermaye giderleri ile sermaye transferlerinde görece yüksek artış hızları dikkat çekmektedir. Borç verme kaleminde ise, gerek Haziran ayında üniversite hastanelerinin tıbbi malzeme ve ilaç alımlarıyla ilgili biriken borçlarının bir kısmının oluşturulan bir sistem çerçevesinde Maliye Bakanlığı tarafından karşılanmasının gerekse KGF'ye aktarılan tutarların etkisiyle önemli bir yükseliş kaydedilmiştir.

Tablo 6.1.2: Merkezi Yönetim Faiz Dışı Harcamaları (Milyar TL)

	Ocak-Eylül 2017	Ocak-Eylül 2018	Artış Oranı (%)	Gerçekleşme/ Bütçe Hedefi (%)
Faiz Dışı Bütçe Giderleri	441,6	543,1	23,0	78,6
1. Personel Giderleri	122,7	150,6	22,8	82,3
2. SGK Devlet Primi Giderleri	20,2	25,0	23,8	81,2
3. Mal ve Hizmet Alım Giderleri	40,6	46,4	14,5	70,3
4. Cari Transferler	204,1	242,6	18,9	81,0
a) Görev Zararları	4,7	5,6	19,4	80,4
b) Sağlık, Emeklilik ve Sosyal Yardım Gid.	103,9	114,9	10,6	84,7
c) Tarımsal Destekleme Ödemeleri	10,0	10,8	8,1	74,5
d) Gelirden Ayrılan Paylar	52,8	69,9	32,5	77,8
e) Hane Halkına Yapılan Transferler	11,7	17,3	47,8	81,5
5. Sermaye Giderleri	37,4	52,2	39,6	75,9
6. Sermaye Transferleri	7,4	10,7	45,1	70,1
7. Borç Verme	9,3	15,5	66,3	76,7

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı.

Merkezi yönetim genel bütçe gelirleri, 2018 yılının ilk dokuz ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 19,8 oranında artarak 527 milyar Türk lirası olmuştur (Tablo 6.1.3). Gelir vergisi, kurumlar vergisi ve ithalde alınan KDV'nin görece olarak iyi bir performans sergilediği görülürken, dâhilde alınan KDV ve ÖTV tahsilatlarındaki artış, akaryakıttaki vergi indirimlerinin yanı sıra iç talepteki yavaşlamanın etkisiyle sınırlı kalmıştır. Nitekim petrol ve doğalgaz ürünlerinden alınan ÖTV tahsilatında Mayıs ortasında yürürlüğe giren eşel-mobil sistemi nedeniyle geçen yılın aynı dönemine göre azalma olurken otomobil satışlarındaki azalış nedeniyle de motorlu taşıtlar üzerinden alınan ÖTV tahsilatı düşüş kaydetmiştir. İthalde alınan KDV'de gözlenen yüksek artışta ise artan döviz kuru etkili olmuştur. Vergi dışı gelirler incelendiğinde, geçen yıla göre özelleştirme gelirlerindeki gerilemenin belirgin olduğu; teşebbüs ve mülkiyet gelirlerindeki artışın Nisan ayındaki Merkez Bankası kâr transferi kaynaklı olarak görece yüksek gerçekleştiği; faizler, paylar ve cezalardan oluşan gelirlerin ise bedelli askerlik ve imar affının da etkisiyle önemli oranda artış sergilediği görülmektedir (Tablo 6.1.3). Bu çerçevede, imar barışı ve bedelli askerlik kapsamında Eylül sonuna kadar bütçeye aktarılan tutarların sırasıyla 3,1 milyar Türk lirası ve 3,4 milyar Türk lirası olduğu gözlenmektedir. Önümüzdeki dönemde vergi ve diğer alacakların yeniden yapılandırılması, imar affı ve bedelli askerlik uygulamalarından elde edilecek gelirlerin bütçe gelirlerini olumlu yönde etkilemeye devam etmesi beklenmektedir.

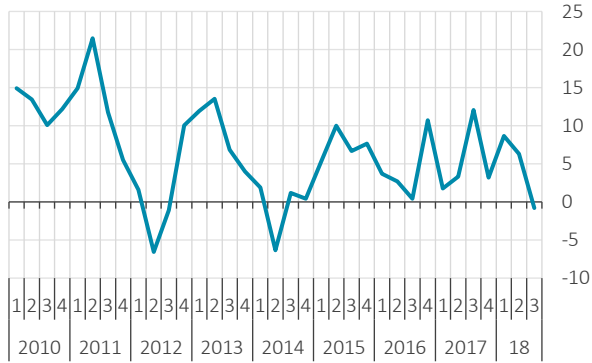
Tablo 6.1.3: Merkezi Yönetim Genel Bütçe Gelirleri (Milyar TL)

	Ocak-Eylül 2017	Ocak-Eylül 2018	Artış Oranı (%)	Gerçekleşme/ Bütçe Hedefi (%)
Genel Bütçe Gelirleri	439,9	527,0	19,8	77,3
I-Vergi Gelirleri	385,3	459,4	19,2	76,6
Gelir Vergisi	79,5	99,8	25,5	81,3
Kurumlar Vergisi	39,9	52,9	32,4	80,3
Dâhilde Alınan KDV	41,1	45,7	11,3	69,3
ÖTV	98,8	102,8	4,0	70,1
İthalde Alınan KDV	68,2	89,4	31,0	82,9
II-Vergi Dışı Gelirler	54,6	67,6	24,0	82,6
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	16,7	22,3	33,5	110,9
Faizler, Paylar ve Cezalar	25,8	37,8	46,5	81,4
Sermaye Gelirleri	9,0	5,8	-35,7	48,1

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı.

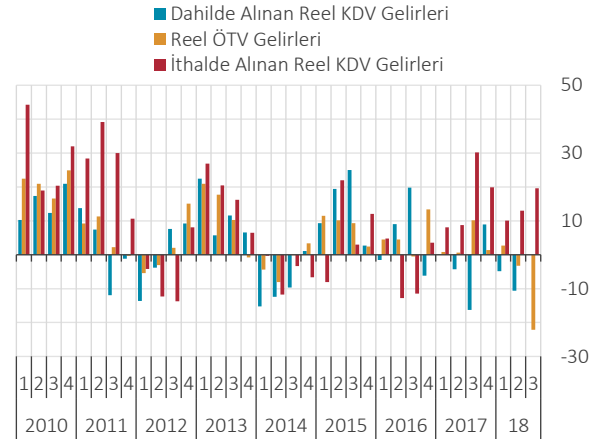
2018 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla reel vergi gelirlerinin sınırlı oranda azaldığı görülmektedir (Grafik 6.1.3). Alt kalemler itibarıyla incelendiğinde, ithalde alınan KDV’de reel bazda artış, KDV ve ÖTV gelirlerinde ise reel bazda azalış olmuştur (Grafik 6.1.4).

Grafik 6.1.3: Reel Vergi Gelirleri (Bir Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre % Değişim)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı.

Grafik 6.1.4: Reel KDV ve ÖTV Gelirleri (Bir Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre % Değişim)

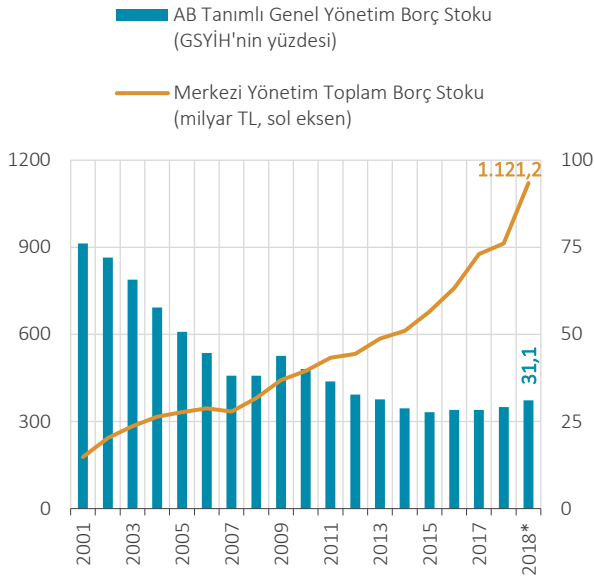

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı.

6.2 Kamu Borç Stokundaki Gelişmeler

YEP’de 2018 yılı gerçekleşme tahmini yüzde 31,1 olarak verilen AB tanımlı genel yönetim borç stokunun GSYİH’ye oranı, 2018 yılının ilk yarısında bir önceki yıla göre 0,9 puan artarak yüzde 29,2 seviyesine ulaşmıştır (Grafik 6.2.1).

Grafik 6.2.1: Kamu Borç Stoku Göstergeleri

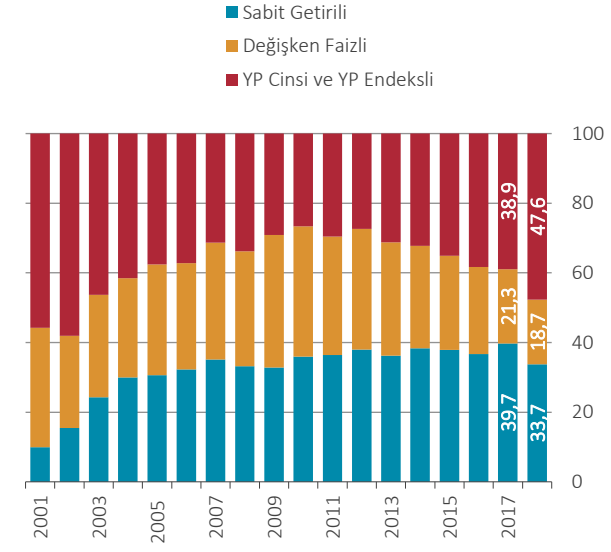

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı.

* Merkezi yönetim toplam borç stoku için 2018 yılı

Eylül ayı gerçekleşmesi, AB tanımlı genel yönetim borç stoku için YEP 2018 yılı gerçekleşme tahmini.

Grafik 6.2.2: Merkezi Yönetim Borç Stokunun Kompozisyonu* (%)

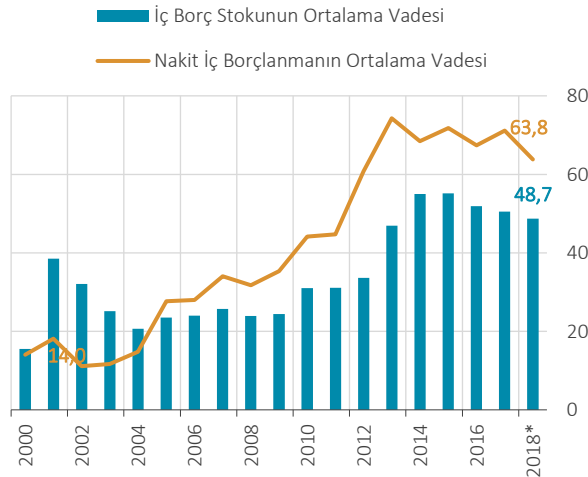

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı.

* Eylül ayı itibarıyla.

2018 yılı Eylül ayı itibarıyla, sabit getirili ve değişken faizli borç senetlerinin payı 2017 yılına göre azalırken, yabancı para cinsi ve yabancı paraya endeksli borç senetlerinin payı kurlardaki yükseliş nedeniyle belirgin oranda artmıştır (Grafik 6.2.2). Söz konusu dönemde iç borçlanma ağırlıklı olarak sabit faizli araçlarla yapılmıştır.

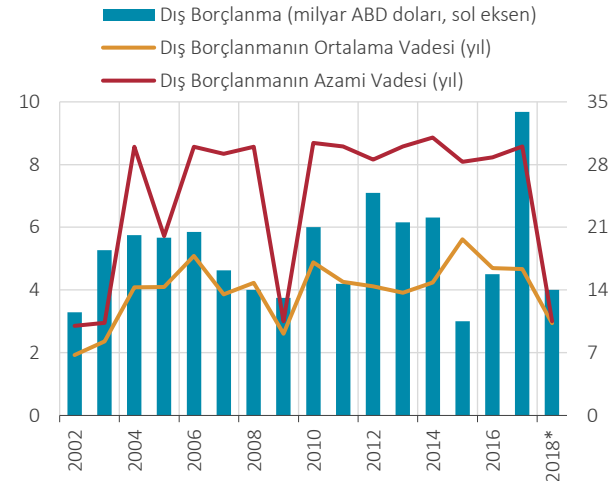
Grafik 6.2.3: Nakit İç Borçlanmanın Ortalama Vadeli ve İç Borç Stokunun Ortalama Vadeli (Ay)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı.

* Eylül ayı itibarıyla.

Grafik 6.2.4: Tahvil İhracı Yoluyla Dış Borçlanma

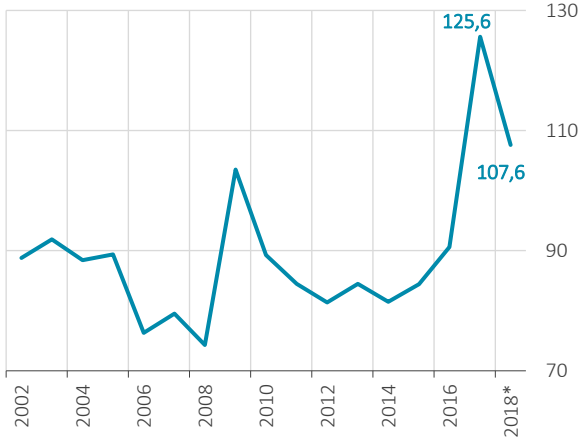
Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı.

* Eylül ayı itibarıyla.

İç borç stokunun vadeye kalan ortalama süresi 2018 yılı Eylül ayı itibarıyla 48,7 ay düzeyindedir (Grafik 6.2.3). 2018 yılı Ocak-Eylül döneminde, tahvil ihracı yoluyla gerçekleştirilen dış borçlanmanın tutarı 4 milyar ABD doları olmuştur. Söz konusu borçlanmanın ortalama vadesi 10,3 yıl olarak gerçekleşmiştir (Grafik 6.2.4). Dış borç çevirme oranı, 2018 yılı Eylül ayında bir önceki yıla göre azalarak yüzde 43 olmuştur. Bu dönemde, Hazine'nin dış borçlanmada net ödeyici konumunda olduğu görülmektedir.

İç borç çevirme oranı, 2018 yılı Eylül ayı sonunda yüzde 107,6 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 6.2.5). Bu dönemde kamu finansman ihtiyacı büyük ölçüde iç borçlanma yoluyla karşılanmış; kamu mevduatı birikimlerinin bir kısmı da finansman ihtiyacının karşılanmasında kullanılmıştır. Ortalama iç borçlanma reel faiz oranı¹ ise son dönemde finansal piyasalarda yaşanan dalgalanma ve ülke risk primindeki artışa bağlı olarak belirgin bir artış göstermiştir (Grafik 6.2.6).

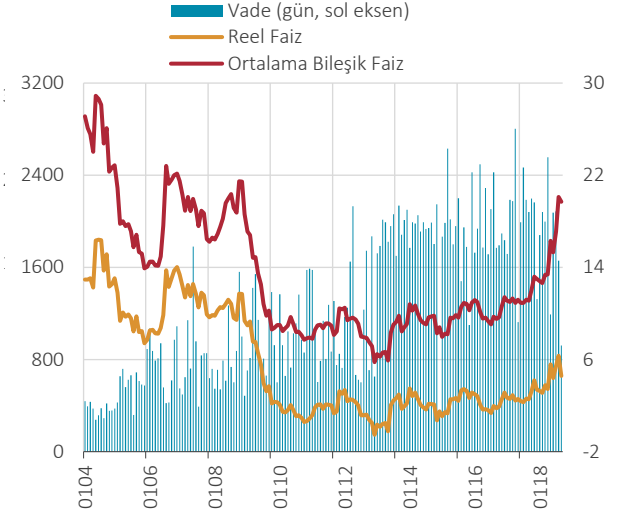
Grafik 6.2.5: Toplam İç Borç Çevirme Oranı (%)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı.

* Eylül ayı itibarıyla.

Grafik 6.2.6: Hazine İhaleleri Faiz Oranı ve Vade Yapısı*

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı.

* Eylül ayı itibarıyla.

¹ Reel faizler, Hazine ihalelerinde gerçekleşen nominal faiz oranlarının TCMB Beklenti Anketinden alınan gelecek 12-aylık TÜFE beklentisinden arındırılması yoluyla hesaplanmıştır.

Kutu 6.1

Yeni Ekonomi Programı Çerçevesinde Maliye Politikası Duruşu

2019-2021 dönemini kapsayan Yeni Ekonomi Programı (YEP) 20 Eylül 2018 tarihinde kamuoyuna açıklanmıştır. YEP'in temel amacı, kısa vadede fiyat istikrarının ve finansal istikrarın yeniden tesis edilmesi, ekonomide dengelenmenin ve bütçe disiplininin sağlanması, orta vadede sürdürülebilir büyüme ve adaletli paylaşımaya yönelik ekonomik değişimin gerçekleştirilmesi olarak ifade edilmiştir. Kamu maliyesi alanında mali disiplinin, dengelenme sürecinin en temel destekleyicisi olacağı belirtilmiştir. Sıkı maliye politikası çerçevesinde kamu harcamalarının azaltılacağı ve kamu gelirlerinin artırılacağı bir görünüm ortaya koyulmuştur. Bu sayede önümüzdeki üç yıl için bütçe açığının GSYİH'ye oranının yüzde 2'nin altında olması, faiz dışı bütçe fazlasının GSYİH'ye oranının ise kademeli bir artış göstererek dönem sonunda yüzde 1,3 seviyesine yükselmesi hedeflenmiştir (Tablo 1).

Sıkı maliye politikası çerçevesinde faiz dışı harcamaların GSYİH'ye oranının 2018 yılında yüzde 19,9 olan seviyesinden 2019 yılında yaklaşık 1 puanlık azalma ile yüzde 19'a geriletilmesi; YEP dönemi boyunca bu eğilimin devam ederek 2021 yılında yüzde 18,5 seviyesine düşürülmesi planlanmaktadır (Tablo 1, Grafik 1). Aynı dönemde, faiz ödemelerinin GSYİH'ye oranının Hazine'nin artan borçlanma ihtiyacının yanı sıra faiz oranları ve kurlarda gözlenen gelişmeler neticesinde 2018 yılındaki yüzde 2'lik seviyesinden 2021 yılında 1 puanlık artışla yüzde 3 seviyesine yükseleceği öngörülmektedir. Öte yandan, maliye politikasının bir diğer önemli aracı olan vergi gelirlerinde de YEP dönemi boyunca bir artış eğilimi olduğu, 2018 yılında yüzde 16,9 oranında gerçekleşmesi beklenen vergi gelirinin GSYİH'ye oranının kademeli bir artış sergileyerek 2019 yılında yüzde 17'ye, 2021 yılında ise yüzde 17,5 seviyesine yükseleceği gözlenmektedir. Özetle YEP'de maliye politikasının, küçülen bir kamu ekonomisi ile makro dengelenme sürecine katkı sunması beklenmektedir.

Tablo 1: Merkezi Yönetim Bütçesi (GSYİH'ye Oran Olarak, %)

	2017	2018 ⁽¹⁾	2019 ⁽²⁾	2020 ⁽²⁾	2021 ⁽²⁾
Harcamalar	21,8	22,0	21,6	21,6	21,4
Faiz Hariç Harcamalar	20,0	19,9	19,0	18,7	18,5
Faiz Harcamaları	1,8	2,0	2,6	2,9	3,0
Gelirler	20,3	20,0	19,8	19,7	19,7
Vergi Gelirleri	17,3	16,9	17,0	17,2	17,5
Vergi Dışı Gelirler	3,0	3,2	2,8	2,5	2,3
Bütçe Dengesi	-1,5	-1,9	-1,8	-1,9	-1,7
Faiz Dışı Denge	0,3	0,1	0,8	1,0	1,3
AB Tanımlı Borç Stoku	28,3	31,1	28,5	28,2	27,2

Kaynak: YEP (2019-2021).

⁽¹⁾ Gerçekleşme tahmini.

⁽²⁾ Program.

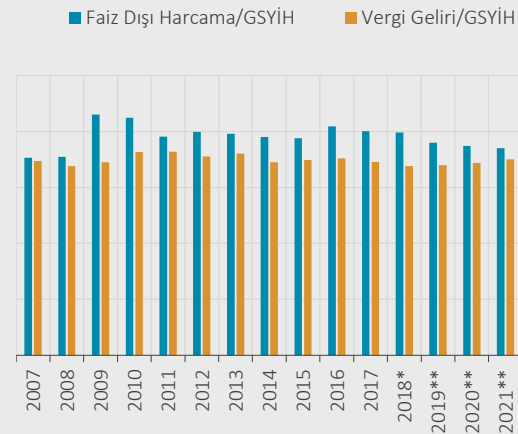
Mali konsolidasyonun en önemli bileşeninin vergi artışlarından ziyade kamu harcamalarından sağlanacak tasarrufa dayalı olması fiyat istikrarına katkı sağlama açısından olumlu bir görünüm arz etmektedir. Nitekim 2019 yılında yapılması planlanan toplam 76 milyar Türk liralık tasarruf tedbirinin 60 milyar Türk lirasının harcama kesintisi, 16 milyar Türk lirasının ise kamu gelirlerini

artırıcı önlemlerden oluşacağı ifade edilmiştir. Kamu harcamalarından yapılacak tasarrufların büyük ölçüde esnek bir harcama kalemi olarak değerlendirilen kamu yatırımlarından sağlanması ve bütçe harcama katılıkları elverdiği ölçüde cari transfer ve tüketim harcamalarından da kesinti yapılması planlanmaktadır.

Kamu mali duruşunun değerlendirilmesinde döngüsel etkilerden arındırılmış faiz dışı bütçe dengesinin kullanılması önem taşımaktadır. İktisadi faaliyetin güçlü (zayıf) olduğu dönemlerde otomatik dengeleyiciler vasıtasıyla vergi gelirlerinin yüksek (düşük) olması, faiz dışı bütçe dengesinin ima ettiği maliye politikası duruşunun okunmasını zorlaştırmaktadır. Bu çerçevede vergi gelirlerinin iş çevrimlerine duyarlı olan bölümünün ayıklanması yoluyla elde edilen döngüsel etkilerden arındırılmış faiz dışı bütçe dengesinin ihtiyari maliye politikası uygulamalarını yansıtmaya açısından daha sağlıklı bir yaklaşım olacağı değerlendirilmektedir¹ Grafik 2’de 2013 yılından bu yana azalma eğilimine giren döngüsel etkilerden arındırılmış faiz dışı bütçe dengesinin 2017 yılında uygulamaya koyulan genişletici maliye politikaları sonucunda sert bir şekilde gerilediği görülmektedir. Çıktı açığının sıfıra yakın olduğu 2018 yılında faiz dışı bütçe dengesi ile döngüsel etkilerden arındırılmış faiz dışı bütçe dengesi arasındaki farkın kapanması; çıktı açığının negatif bölgede yer alacağı ve ihtiyari olarak sıkı maliye politikasının uygulanacağı 2019 yılında ise iki tanım arasındaki farkın genişlemesi beklenmektedir. Bu çerçevede 2019 yılında döngüsel etkilerden arındırılmış faiz dışı bütçe dengesinin ima ettiği maliye politikası sıkılaşmasının faiz dışı bütçe dengesinin ima ettiği sıkılaşmaya göre yaklaşık 0,4 puan daha yüksek olacağı değerlendirilmektedir (Grafik 2). Fiyat istikrarının sağlanmasına yönelik sıkı para ve maliye politikası bileşiminin risk priminin düşürülmesine katkı sağlayarak para politikasının etkinliğini artırması beklenmektedir.

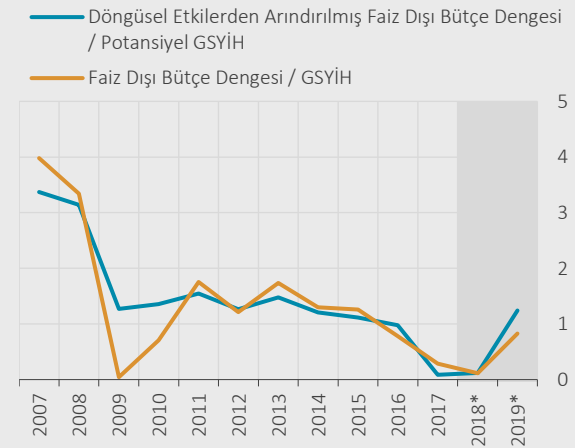
Makro dengelenme sürecinde, ılımlı büyümenin yanı sıra faiz oranlarındaki ve kurlardaki göreceli artışların borç stokunu artırıcı etkisinin sıkı para politikası ve sağlanacak mali disiplin yoluyla dengeleneceği ve bu dönemde borç stokunun GSYİH’ye oranının kademeli olarak düşürülerek maliye politikasının para politikasına destek vereceği bir politika çerçevesi esas alınmıştır (Tablo 1). Etkin politika koordinasyonu için maliye politikasının yönetilen ve yönlendirilen fiyatlar ile vergi ayarlamaları kanalıyla enflasyon ile mücadelede verdiği katkının sürdürülmesi ve maliye politikası tarafında program çerçevesinden sapmaların en aza indirilmesi önem arz etmektedir.

Grafik 1: Faiz Dışı Harcamalar ve Vergi Gelirleri (GSYİH’ye Oran Olarak, %)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı.
* YEP(2019-2021) gerçekleşme tahmini.
** YEP (2019-2021) program.

Grafik 2: Döngüsel Etkilerden Arındırılmış Faiz Dışı Bütçe Dengesi (Potansiyel GSYİH’ye Oran Olarak, %)

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, TCMB hesaplamaları.
* Tahmin.

¹ Kamu harcamaları iktisadi dalgalanmalardan ziyade büyük ölçüde ihtiyari maliye politikaları sonucu belirlendiği için faiz dışı harcamalar için döngüsel etkilerden arındırma işlemi yapılmamıştır.